

PROGRAMA ȘI STRUCTURA SUBIECTELOR LA PROBA SCRISĂ INDIVIDUALĂ (proba A)

DESCRIEREA PROBEI A

pentru olimpiada de limbă, comunicare și literatură română pentru elevii din
gimnaziu și liceu
- anul școlar 2009 – 2010 -

Începând cu anul școlar 2009 – 2010, olimpiadele din cadrul disciplinei limba și literatură română vor fi următoarele:

1. Olimpiada de limbă, comunicare și literatură română – „**Ionel Teodoreanu**” pentru clasele V-VI;
2. Olimpiada de limbă, comunicare și literatură română – „**George Călinescu**” pentru clasele VII – XII.

În conformitate cu prevederile din Metodologia concursurilor de limba și literatură română pentru elevii din gimnaziu și liceu, la toate etapele locale, concursul are **o singură probă**, care constă în elaborarea unei **lucrări scrise individuale** (având două subiecte, la alegere) în care se va face o **abordare comparativă**, pornind de la **două** texte literare (fragmente de roman, poezii, acte dramatice) pe care **fiecare participant le va primi pe suport de hârtie**; proba include un timp destinat **lecturii critice a textelor (30 min.)** și un timp distinct (**90 min.** – pentru elevii claselor aV-a – a VIII-a și de **150** de minute pentru elevii din clasele a IX- a XII-a) destinat **elaborării lucrării**.

***La etapa națională, timpul de lucru al elevilor este suplimentat cu o oră, indiferent de clasă, în conformitate cu art. 15, alin. 2) din Metodologia aprobată cu nr. 44 155/01.10.2009, dat fiind gradul mai mare de complexitate a subiectelor.**

Prin elaborarea lucrării de concurs la oricare dintre etapele olimpiadei de limbă, comunicare și literatură română, elevul va trebui să facă dovada competențelor dobândite atât prin educație formală cât și informală, corelate cu anumite conținuturi parcurse în anii de studiu anteriori, până la nivelul anului de studiu pentru care concurează. Subiectele vor evalua competențele concurenților în domeniile: lectură, practica rațională și funcțională a limbii și elemente de construcție a comunicării și vor fi structurate ca atare.

Punctajul acordat va respecta următorul algoritm:

a. Lectura – 80 de puncte:

I. Înțelegerea textului – 16 puncte:

1. 4 puncte
2. 12 puncte

II. Scriere despre textul literar – 25 de puncte

III. Scriere imaginativă – 25 de puncte

Redactare pentru răspunsurile de la punctele II și III – 14 puncte

b. Practica rațională și funcțională a limbii – 10 puncte

1. 4 puncte
2. 6 puncte

c. Elemente de construcție a comunicării – 20 de puncte

1. 6 puncte
2. 6 puncte
3. 8 puncte

Se acordă 10 puncte din oficiu

Total – 120 de puncte

PROGRAMA ȘI STRUCTURA SUBIECTELOR LA PROBA SCRISĂ INDIVIDUALĂ (proba A)

PROGRAMA

Concurenții trebuie să dovedească nivelul competențelor specifice disciplinei privind comunicarea în scris.

Clasele V – VIII

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

- receptare de text literar/nonliterar, pornind de la cerințe date; cunoașterea modurilor de expunere (narațiune, descriere, dialog, monolog); identificarea structurilor compoziționale în textele lirice, epice și dramatice (subiectul operei literare; procedee de expresivitate artistică; sensul propriu și sensul figurat al cuvintelor într-un context dat; elemente de versificație; caracteristicile genurilor epic, liric și dramatic în texte la prima vedere); receptarea textului literar (popular și cult – aparținând genurilor studiate); receptarea textului nonliterar (texte publicitare, articolul de ziar/ de revistă, stirea); operarea conștientă cu elementele de vocabular, morfosintaxă, ortografie și punctuație în comunicarea scrisă (fonetică; vocabular; părțile de vorbire flexibile și neflexibile; relații și funcții sintactice; elemente de sintaxă a propoziției și a frazei; probleme de acord; tipuri de propoziții); identificarea valorii expresive a elementelor de vocabular, morfosintaxă, ortografie și punctuație; valori expresive ale nivelurilor limbii (fonetic, lexical și morfosintactic) în textul la prima vedere; elemente de limbă și de stil în textul literar; versificația; identificarea valorilor etice și culturale într-un text la prima vedere (texte literare/ nonliterare) și exprimarea propriei atitudini față de acestea.

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

- redactarea de text, cu scopuri și destinații diverse; aplicarea elementor de redactare a unor compuneri scurte pe o anumită temă/ urmărind punctele de sprijin date sau după un plan conceput de elev; respectarea părților componente ale unei compuneri; structurarea detaliilor în jurul ideii principale; redactarea unor texte reflexive și imaginative (compuneri narrative/descriptive care presupun exprimarea propriilor sentimente; evidențierea unor trăsături ale unui obiect - peisaj, persoană - într-o descriere/ într-un portret); redactarea unor compuneri având ca suport texte literare la prima vedere; prezentarea opiniei personale asupra unor secvențe din texte/ texte integrale la prima vedere, pe baza unor cerințe date sau prin exprimarea argumentată a opiniei personale privind structura textului, semnificațiile mesajului din fragmentul dat; exprimarea argumentată a unei opinii personale privind mesajul și construcția unui text la prima vedere ; folosirea corectă a semnelor ortografice și de punctuație; scrierea îngrijită, lizibilă și corectă.

PROGRAMA ȘI STRUCTURA SUBIECTELOR LA PROBA SCRISĂ INDIVIDUALĂ (proba A)

Clasele a IX-a – a XII-a

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române

- utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse; identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/ texte; receptarea adecvată a sensului / sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de text; utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor tipuri de text, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului.

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare

- identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în texte la prima vedere; identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ; identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic; identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic; compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare aparținând atât literaturii române, cât și literaturii universale; interpretarea textelor la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură; punerea în context a textelor date prin raportare la epocă sau la curente culturale/ literare; *identificarea și explicarea relațiilor dintre opere literare și contextul cultural în care au apărut acestea; construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate.*

3. Argumentarea în scris a unor opinii

- identificarea structurilor argumentative în texte literare la prima vedere; argumentarea unui punct de vedere privind textele literare la prima vedere; compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii asupra valorii etice, estetice și culturale a textelor literare.

PROGRAMA ȘI STRUCTURA SUBIECTELOR LA PROBA SCRISĂ INDIVIDUALĂ (proba A)

NOTĂ: Pe structura propusă, la fiecare etapă a olimpiadei se vor construi subiecte pentru fiecare clasă (a V-a – a XII-a), cu respectarea programei specifice și formulând itemii în conformitate cu profilul competențelor elevilor.

*Subiectul va cuprinde fie TEXT INTEGRAL, fie FRAGMENT DE TEXT cu următoarele dimensiuni:

- 500 - 600 de cuvinte pentru clasele a V-a – a VI-a;
- 800 - 900 de cuvinte pentru clasele a VII-a – a X-a;
- 1500 - 2000 de cuvinte pentru clasele a XI-a - a XII-a.

Textele pot aparține oricăruia dintre genurile: liric, epic sau dramatic. Obligatoriu, ambele texte/fragmente propuse spre ABORDARE COMPARATIVĂ vor aparține aceluiași gen literar.

Citește cu atenție următoarele fragmente care cuprind o descriere în proză: (30 de minute)

Pentru că nu s-au luat în pripă măsurile rezezi de manevră, am fost surprinși de furtună. La început nu se arătase pe bolta curată a cerului decât înspre nord o dungă cenușie. Dunga se prefăcu într-un nor arcuit, ca un balaur cu spinarea neagră, care iese parcă din mare, înălțându-se pe cer și apropiindu-se de noi cu o rezeziune uimitoare[...]. Furtuna se dezlanțuise cu așa năprasnică iuteală, că ne-a surprins aproape cu toate pânzele întinse. Nu stiam pe ce să punem mâna mai întâi. În prima rafală, care ne izbi în față, urlând furia sa, se auzi o trosnitură seacă sus în catargul din proră.*

(Jean Bart, *Jurnal de bord*)

Pesemne, departe, departe – pe acolo, de unde în zilele de vară soarele se avânta voinic spre cer – coborau acum, în străvechi odăjdii de lumină, zilele Toamnei: cu Zorii care înalță, în mâinile lor galbene, racla străvezie a răsăritului de soare, în care odihnesc moaștele de aur ale celei dintâi Toamne pământesti; cu Amurgurile gârbove de zare, purtând prin păduri toacele corbilor; cu Vântul alb de anii lunii, cădelnițând pe înserat tămâia brumei... Pesemne, de aceea pădurile îngenuncheau în frunzele lor; de aceea castanii își începeau lungile mătăanii; de aceea tălăngile cirezilor sunau vecernii pe câmpii; și de aceea ochiul de raze al cerului privea îngândurat prin triunghiul cocorilor...*

(Ionel Teodoreanu, *Cel din urmă basm*)

Alege una dintre variantele de subiect propuse mai jos și răspunde corect tuturor cerințelor formulate în sarcinile de lucru. (90 de minute)

Atenție! Nu ai voie să rezolvi ambele subiecte. Trebuie să optezi pentru cel care îți place mai mult.

*Fragmentele selectate în subiectele elaborate pentru fiecare etapă a olimpiadei vor respecta dimensiunile din prezenta anexă.

PROGRAMA ȘI STRUCTURA SUBIECTELOR LA PROBA SCRISĂ INDIVIDUALĂ (proba A)

VARIANTA I

a. Lectura – 80 de puncte

I. Înțelegerea textului (16 puncte)

1. Identifică două trăsături ale descrierii literare prezente în ambele fragmente. (4 p.)
2. Selectează din fiecare fragment câte două exemple pentru fiecare dintre următoarele figuri de stil: *epitet cromatic, comparație, personificare*. (12 p.)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 – 20 de rânduri, prezintă particularitățile unei descrieri literare în proză (*tablou*), utilizând, pentru exemplificare, secvențe din ambele texte propuse.

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două fragmente, alcătuiește o compunere descriptivă, de cel puțin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvențe din textele propuse: *dungă cenusie, spinarea neagră, trosnitură seacă, vântul alb, lungile mătăanii, ochiul de raze*.

Pentru a obține punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ;
- respectarea relației dintre titlu și conținutul compunerii;
- utilizarea descrierii ca mod de expunere;
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate ;
- valorificarea valorii expresive a părților de vorbire într-un text descriptiv.

REDACTARE (pentru ambele compuneri – II și III: 14 puncte)

- respectarea regulilor de ortografie și punctuație, așezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat.

b. Practica rațională și funcțională a limbii (10 puncte)

1. Transcrie din fiecare fragment câte trei cuvinte utilizate cu sens figurat. (4 p.)
2. Găsește, în cel de-al doilea text, cel puțin trei cuvinte din câmpul semantic al cuvântului *cer* prezent în primul text. (6 p.)

c. Elemente de construcție a comunicării (20 puncte)

1. Unește cu o linie cuvintele sinonime din cele două coloane de mai jos: (6 p.)

<i>în pripă</i>	<i>trâmbițau</i>
<i>uimitoare</i>	<i>încovoiate</i>
<i>întinse</i>	<i>probabil</i>
<i>pesemne</i>	<i>desfășurat</i>
<i>gârbove</i>	<i>surprinzător</i>
<i>sunau</i>	<i>grabnic</i>

2. Selectează, din fiecare text propus, câte două dintre următoarele părți de vorbire: *adjectiv, substantiv, verb*. (6 p.)

3. Transcrie, din fiecare fragment propus, câte o propoziție simplă și una dezvoltată. (8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu

PROGRAMA ȘI STRUCTURA SUBIECTELOR LA PROBA SCRISĂ INDIVIDUALĂ (proba A)

VARIANTA a II-a

b. Lectura - 80 de puncte

I. Înțelegerea textului (16 puncte)

1. Precizează trei caracteristici comune ale celor două fragmente propuse, având în vedere că ambele reprezintă tablouri din natură. (4 p.)
2. În cel mult 10 rânduri, explică valoarea expresivă a metaforelor din ambele texte. (12 p.)

I. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 – 20 de rânduri, prezintă particularitățile unei descrieri literare în proză (*tablou*), utilizând, pentru exemplificare, secvențe din ambele texte propuse.

II. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două fragmente, alcătuiește o compunere descriptivă, de cel puțin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvențe din textele propuse: *dungă cenusie, spinarea neagră, trosnitură seacă, vântul alb, lungile mătăanii, ochiul de raze*.

Pentru a obține punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ;
- respectarea relației dintre titlu și conținutul compunerii;
- utilizarea descrierii ca mod de expunere;
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate ;
- valorificarea valorii expresive a părților de vorbire într-un text descriptiv;

REDACTARE (pentru ambele compuneri – II și III: 14 puncte)

- respectarea regulilor de ortografie și punctuație, așezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat acestui tip de compunere.

d. Practica rațională și funcțională a limbii (10 puncte)

Alege, prin încercuire, varianta corectă de răspuns:

1. Conțin diftongi toate cuvintele din șirul: (4 p.)
 - a. *furia, noi, întâi*
 - b. *iuțeală, balaur, aproape*
 - c. *întâi, aproape, noi*
2. Sunt derivate toate cuvintele din șirul: (6 p.)
 - a. *surprinsi, îngândurat, înălțând*
 - b. *năprasnică, îngândurat, străvechi*
 - c. *îngenuncheau, străvechi, repeziciune*

f. Elemente de construcție a comunicării (20 de puncte)

1. Transcrie, din ambele texte, câte două perechi de cuvinte cu structura *substantiv – adjectiv*, aflate la cazuri diferite. (6 p.)
2. Selectează din fiecare text propus câte două verbe predicative la moduri personale. (6 p.)
3. Identifică în fiecare fragment propus, câte o propoziție principală și una secundară. (8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu